

Ministerie van Veiligheid en Justitie

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/venj

Ons kenmerk
650488

Uw kenmerk
2015Z09408

Datum 17 juni 2015

Onderwerp Antwoorden Kamervragen over het rekening houden in familierecht
met kinderen en volwassenen die leven met intersekse conditie

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

In antwoord op uw brief van 26 mei 2015 deel ik u mede namens mijn
ambtgenote van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap mee dat de schriftelijke
vragen van de leden Van Wijngaarden en Van Ark (beiden VVD) over het beter
rekening houden in het familierecht met kinderen en volwassenen die leven met
een intersekse conditie worden beantwoord zoals aangegeven in de bijlage bij
deze brief.

De Minister van Veiligheid en Justitie,

G.A. van der Steur

Antwoorden kamervragen van de leden Van Wijngaarden en Van Ark (beiden VVD) aan de ministers van Veiligheid en Justitie en van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over het beter rekening houden in het familierecht met kinderen en volwassenen die leven met een intersekse conditie (ingezonden 26 mei 2015, nr. 2015Z09408)

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Afdeling Bestuurlijke en
Juridische Zaken

Datum
17 juni 2015

Ons kenmerk
650488

Vraag 1:

Kent u het bericht 'Oproep Europese aanpak mensenrechten van mensen met intersekse-conditie'?ⁱ

Antwoord op vraag 1:

Ja.

Vraag 2:

Deelt u de schatting van het COC dat er in Nederland circa 80.000 kinderen en volwassenen met een intersekse conditie zijn? Zo nee, hoe groot schat u deze groep?

Antwoord op vraag 2:

Dit getal is naar voren gekomen in het verkennend onderzoek dat het SCP in opdracht van de minister van OCW heeft uitgevoerd naar intersekse: 'Leven met Intersekse/DSD'ⁱⁱ. De cijfers zijn gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek en de door medici gehanteerde classificatie voor disorders of sex development (DSD), hetgeen de medische naam voor het biologische verschijnsel intersekse betreft.

Vraag 3:

Deelt u de opvatting dat mensen die twijfelen over hun geslacht geen onnodige maatschappelijke en juridische druk moeten ervaren om verplicht te worden een geslacht op te geven?

Antwoord op vraag 3:

Ja, het kabinet deelt die opvatting. Het is van belang om de bewustwording in de samenleving van de problemen die mensen kunnen ondervinden door het zogenaamde binaire (man/vrouw) denken te bevorderen. Relevant in dit verband is dat de Minister van OCW in de 'midterm review emancipatie' (Kamerstuk 30 420, nr. 211) heeft aangegeven meer aandacht te zullen besteden aan seksediversiteit (d.w.z. sekse als een continuüm met oneindig veel variaties) en de beperkingen van het binaire (man/vrouw) denken om anders te handelen ten aanzien van vastgeroeste man-vrouwpatronen en normatieve ideeën over mannelijk- en vrouwelijkheid. Door deze bewustwording kan het besef in de samenleving groeien, zowel bij overheidsorganisaties als bij private organisaties, dat in gevallen waarin onderscheid in sekse niet nodig is, de vraag daarnaar niet wordt gesteld. Dit zou – overeenkomstig de wens van betrokkenen – kunnen leiden tot vermindering van het aantal malen dat geslacht moet worden opgegeven of op documenten is vermeld. Bovendien kan er in gevallen waarin onderscheid bij registratie niet is te voorkomen, meer aandacht komen voor de gevoeligheid van dit gegeven en een daarbij passende bejegening van personen. Eenvoudige oplossingen voor de problemen die door betrokkenen worden ondervonden zijn helaas niet voorhanden. Het is echter zaak met elkaar te zoeken naar mogelijkheden om de ervaren problemen te verkleinen en onaangename confrontaties in het dagelijks leven te voorkomen. Het gesprek hierover is van

belang en daarom heeft, zoals in de brief van de vorige staatssecretaris van V&J en de minister van OCW al is aangekondigd (Kamerstuk 27 859, nr. 76), onlangs een interdepartementaal Rondetafelgesprek plaatsgevonden met belangenorganisaties,¹ de onderzoekers van het rapport 'M/V en verder', ambtenaren van de meest betrokken departementen (VenJ, BZK en OCW) en de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken (NVVB). Naar aanleiding van de gedane suggesties bezin ik mij, samen met de minister van OCW, op mogelijkheden om de ervaren problemen daadwerkelijk te verkleinen en dit onderwerp expliciet onder de aandacht te brengen van zowel overheidsorganisaties als private organisaties.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Afdeling Bestuurlijke en
Juridische Zaken

Datum
17 juni 2015

Ons kenmerk
650488

Vraag 4:

In hoeverre deelt u de opvatting dat het kennen van het geslacht van een persoon in juridisch opzicht sterk aan belang heeft ingeboet gelet op de juridisch gelijke status van mannen en vrouwen?

Antwoord op vraag 4:

In veel opzichten heeft – gelet op de gelijke behandeling van mannen en vrouwen - het kennen van het geslacht aan belang ingeboet. Daar staat tegenover dat voor praktische of beleidsdoelen op de terreinen van bijvoorbeeld het onderwijs en de gezondheidszorg dit gegeven wel van belang is. En helaas is de maatschappelijke ongelijkheid tussen mannen en vrouwen er nog wel, bijvoorbeeld op de arbeidsmarkt. Het kabinet wil die maatschappelijke ongelijkheid verkleinen, en is ook op grond van internationale verdragen zoals het VN-vrouwenverdrag verplicht om over de bestaande ongelijkheid te rapporteren. Registreren van geslacht kan in dit verband belangrijke informatie opleveren. Dit aspect moet het kabinet betrekken bij toekomstige beslissingen over seksregistratie.

Vraag 5:

Bent u bereid om de Staatscommissie Familierecht te laten onderzoeken in hoeverre kinderen en volwassenen met een intersekse conditie in het personen- en familierecht beter gerespecteerd kunnen worden door mensen vaker dan tot nu toe mogelijk is het recht te geven om desgewenst géén geslacht te hoeven registreren?

Antwoord op vraag 5:

Ik ben bereid de Staatscommissie herijking ouderschap te vragen om te onderzoeken in hoeverre het mogelijk en wenselijk is om in de wetgeving over het ouderschap af te zien van vermelding van het geslacht. Daarmee beperk ik de vraag tot de wetgeving over het ouderschap en strekt deze zich niet uit over het gehele personen- en familierecht. Maar daarmee gaat het wel om een belangrijk deel van het personen- en familierecht. Deze vragen passen bij de taak die ruim een jaar geleden aan de Staatscommissie is gegeven, en die betrekking heeft op het ouderschap. Die taak houdt namelijk in: de regering te adviseren over het ontstaan van juridisch ouderschap, over meerouderschap en meeroudergezag en over draagmoederschap (Stcrt. 6 mei 2014, nr. 12556). Zoals destijds met uw Kamer besproken, was de aanleiding om de Staatscommissie in te stellen dat verschillende ontwikkelingen leiden tot nieuwe mogelijkheden en inzichten met

¹ Vertegenwoordigende organisaties die aan het Rondetafelgesprek deelnamen waren het Transgender Netwerk Nederland (TNN), het Nederlands Netwerk voor Intersekse/DSD (NNID), Transgender Europe (TGEU) en het COC (Nederlandse belangenvereniging voor lesbiennes, homo's, biseksuelen en transgenders).

betrekking tot ouderschap en tot veranderende gezinssamenstellingen, en daarmee ook tot nieuwe vragen omtrent de rol van ouders, de band tussen ouder en kind en de wijze waarop individuen zich ontplooiën. Graag verwijs ik naar de gedachtewisseling hierover met uw Kamer en de toelichting op het instellen van de Staatscommissie (Kamerstukken II 2013/14, 33 836, nr. 2). Ik zal de Staatscommissie vragen of het mogelijk is dit te onderzoeken en daarover te adviseren binnen de termijn waarbinnen de Staatscommissie haar advies uitbrengt, dat wil zeggen voor 1 mei 2016.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Afdeling Bestuurlijke en
Juridische Zaken

Datum
17 juni 2015

Ons kenmerk
650488

ⁱ <http://www.coc.nl/internationaal/oproep-europese-aanpak-mensenrechten-van-mensen-met-intersekse-conditie>; 12 mei 2015

ⁱⁱ http://www.scp.nl/Publicaties/Alle_publicaties/Publicaties_2014/Leven_met_intersekse_DSD